

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Факултет организационих наука

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Подобност теме и кандидата Сање Далтон за израду докторске дисертације

Одлуком бр. 05-01 3/30-10 од 14. марта, 2018. године, именовани смо за чланове Комисије за оцену подобности теме и кандидата Сање Далтон за израду докторске дисертације и научне заснованости теме **„Унапређење царинског поступка применом иновација процеса”**.

На основу материјала приложеног уз Захтев кандидата, Комисија подноси следећи

РЕФЕРАТ

1. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1.1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Сања Далтон рођена је 1978. године у Приштини, Р. Србија. Дипломирала је на Филолошком факултету Приштинског универзитета 2001. године на Катедри за енглески језик и књижевност. Академске мастер студије завршила је 2014. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду одбраном завршног мастер рада на студијском програму Језик, књижевност, култура под називом *“Feminist Literary Criticism in English Literature”*. Дипломирала је на Факултету за трговину и банкарство, Универзитет браћа Карић у Београду 2006. године на Одсеку за менаџмент у трговини. *MBA (Master of Business Administration)* студије завршила је 2012. године на *Kurt Bösch* универзитету (*The University Institute Kurt Bösch*) у Сиону, Швајцарска, одбраном мастер рада *“Small and Medium Enterprises (SME) Management”*. Докторске студије уписала је 2015. године на Факултету организационих наука, студијски програм Менаџмент. Одслушала је све три године докторских студија. Положила је свих девет испита на докторским студијама.

Професионалне и стручне активности које се могу издвојити из радне биографије које су у вези са темом дисертације, а у којима је кандидаткиња стекла како апликативно тако и теоријско знање из односне области су следеће:

1. Асистент на пројекту у Канцеларији Европске уније за пружање помоћи Србији у хармонизацији Царинског закона Србије и модернизацији царинске администрације Републике Србије (Project Assistant in EU CAFAO – Customs and Fiscal Assistance Office to Serbia, Brzakova 20, Belgrade), јануар 2001 – октобар 2006. Кандидаткиња је стекла теоријска и стручна знања из области управљања пројектима хармонизације и стандардизације царинског система.
2. Помоћник руководиоца пројекта (корпоративног) реструктурирања и приватизације друштвених и јавних предузећа у Агенцији за приватизацију Републике Србије (Теразије 21, Београд), октобар 2006 – фебруар 2010. Кандидаткиња је стекла теоријска и стручна знања из области управљања тендерском процедуром, као и анализе постојеће пословне ситуације и сагледавања узрока незадовољавајућих пословних перформанси, ради креирања стратегије за побољшање позиције кроз промену организационе структуре, ефектније управљање и ефикасније функционисање свих структура у предузећу.

1.2. СТЕЧЕНО НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКО ИСКУСТВО

Научно-истраживачке активности кандидаткиње Сање Далтон у току докторских студија огледају се кроз следећу библиографију радова:

Радови објављени у часописима националног значаја (M51)

Dalton, S.: *The Analysis of Consumer's Perception of the Confectionary Products in the Serbian Market – (Case Study of Chipita Products)*, - SEMA - Marketing Journal, Vol 46, No 4, 2015, pp. 297-308, the Faculty of Economics, Belgrade

Dalton, S.: *ICT Enabled Implementation of Strategy – Empirical evidence from Serbian customs service*, - FACTA Universitatis Journal, Vol 14, No 2, 2017, pp. 175-187, the Faculty of Economics, Niš, (doi: 22190/FUEO1702175D)

Рад објављен у научном часопису националног значаја (M24)

Dalton, S.: *The Impact of Training on Operational Performance – The case of the customs service at Nikola Tesla Airport in Belgrade*, - Serbian Journal of Management, Vol 12, No 1, 2017, pp. 41-52, (<https://doi.org/10.5937/SJM12-10539>), (IF2019: 0.98)

Рад саопштен на скупу међународног значаја (M33)

Dalton, S.: *The Impact of Integrated Border Management on Operational Performance*, „Institutions, National Identity Power and Governance in the 21st Century”, 8th International Conference of Political Economy – Belgrade, Serbia, 28th - 30th June 2017, (Прихваћен апстракт)

Рад објављен у научном часопису међународног значаја (M53)

Dalton, S., Stosic, B.: *Can ICT-based process innovation improve logistics services?*, - Int. J. Logistics System and Management, Inderscience Publishers, (Рад је прихваћен, публикација је у току)

Радови објављени у научним часописима међународног значаја (M23)

Dalton, S., Stosic, B.: *Can Process and Lean Thinking Optimize Order Picking Performance?*, - International Journal of Transport Economics, Vol XLVII, No 4, 2020, pp. 381-400, (ISSN 0391-8440, E-ISSN 1724-218), (IF2019: 0.509)

Dalton, S., Stosic, B.: *The Importance of Applying Lean Innovation for Enhancing Harmonization of Customs Procedures in Context of Digitalization of Customs Administration – A Case Study of Serbia*, - Lex localis – Journal of Local Self-Government, Vol 19, Issue 2, 2021, pp. xx – xx, (ISSN xxxx-xxxx), (IF2019: 0.620), (Публикација прихваћеног рада ће бити у априлу 2021. године)

Следи списак положених предмета на докторским студијама са оценама и ЕСПБ бодовима:

Називи предмета	Оцена	ЕСПБ
Менаџмент људских ресурса	10 (десет)	10
Маркетинг и односи са јавношћу - Стратешки приступ	10 (десет)	10
Методологија научних истраживања	10 (десет)	10
Организација пословних система	10 (десет)	10
Стратегијски финансијски менаџмент	10 (десет)	10
Предузетничке стратегије и бизнис иновације	10 (десет)	10
Квантитативне методе и модели у менаџменту	10 (десет)	10
Стратешко управљање пројектима	7 (седам)	10
Стратегијски менаџмент	8 (осам)	10

1.3. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА ЗА РАД НА ПРЕДЛОЖЕНОЈ ТЕМИ

У току свог научно-истраживачког рада, кандидаткиња је објавила радове који су повезани са темом приступног рада и доктората, из којих се могу издвојити два рада са импакт фактором. У току докторских студија стекла је различита знања из области управљања иновацијама и иновационим пројектима, као и управљања процесима, која су потребна за израду дисертације.

Узимајући у обзир:

- резултате остварене током досадашњег образовања
- резултате истраживања на тему управљања иновацијама, иновационим пројектима и управљања процесима у научним часописима
- радно искуство у привреди и међународним организацијама у области модернизације царинског система и реструктурирања државних и јавних предузећа сложене организационе структуре
- успешно одбрањеног приступног рада,

закључује се да кандидат Сања Далтон поседује потребне услове и знање за израду докторске дисертације на тему **“Унапређење царинског поступка применом иновација процеса”**.

2. ПРОБЛЕМ, ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Ради бољег почетног разумевања проблема, предмета и циља истраживања у докторској дисертацији, битно је навести да „у свакој организацији, без обзира да ли је у питању јавна управа, непрофитна организација, предузеће које припада приватном сектору и сл., реализује

се велики број процеса који представљају врсту делатности дате организације било да се ради о испоруци услуге или производа кориснику или потрошачу” (Dumas et al., 2018, стр. 2).

Глобализација, регионална интеграција, као и развој информационе технологије, намеће потребу царинској администрацији за стандардизацијом, тј. унапређењем царинског система у смислу интегрисања, аутоматизације и рационализације процеса, што је у литератури дефинисано као оздрављење процеса (Davenport, 1993).

Царински систем који представља интегрални део привредног система једне земље (Todorović, 2007) обухвата бројне процесе. Поред бројних процеса, царински систем чине корисници излаза процеса, активности у самим процесима као и информациона технологија која омогућава реализацију датих процеса. Такође, улога царинског система огледа се у обезбеђивању пословног окружења предузећима (у Царинском закону дефинисано као привредни субјекат), које ће допринети повећању извозне моћи предузећа, па самим тим и веће учешће на међународном тржишту. Начин остварења те стратегије и визије, као резултат промене у структури тржишта се, у великој мери, огледа у потреби за спровођењем иновација процеса са циљем постизања ефикаснијих оперативних и стратешких перформанси (Drucker, 2013).

У случају Републике Србије, која је окружена земљама чланицама Европске уније (ЕУ) и/или земљама које су кандидати за приступање ЕУ, неопходна је хармонизација пословних операција, система и процеса кроз имплементацију пројеката по угледу на најбољу радну праксу ЕУ (енг. *The EU Best Working Practices*). ЕУ је утврдила заједнички транзит кроз увођење ‘једног електронског прозора’ (енг. *single electronic window*), тј. Новог компјутеризованог транзитног система (енг. *New Computerized Transit System (NCTS)*) у оквиру којег ће се спровести интегрисање процеса, превасходно догађајима размене порука (енг. *message exchange events*) у самим релевантним процесима у циљу ефикаснијег обављања царинских процедура. *Конвенција о заједничком транзиту*, која је потписана 1987. године, представља подршку *Споразуму о слободној трговини* измеђи Европске заједнице и земаља чланица Европске асоцијације за слободну трговину - ЕФТА (енг. *European Free Trade Association (EFTA)*). Интегрисање процеса увођењем *NCTS* решења је предуслов за приступање *Конвенцији*, који је, пре свега, у функцији задовољења корисничких потреба у смислу снижења трошкова и скраћивања времена у реализацији процеса.

Према томе, *централни проблем истраживања* који ће бити разматран у докторској дисертацији је испитивање и анализа унапређења царинског поступка кретања робе у транзиту у циљу развоја предложеног решења за идентификоване проблеме спровођењем иновација процеса у царинском систему.

Иновације процеса су у 4. издању *Oslo Manual*-а из 2018. (познатог као *Oslo 4* или *Упутство*), које представља *Смернице за сакупљање и тумачење података о иновацијама*, добиле кључно место. Имајући наведено у виду, може се рећи да иновације процеса представљају један од основних облика иновативности (Stošić, 2013), којима се, у општем случају, повећавају перформансе снижавањем трошкова.

Предмет истраживања се односи на могућност унапређења царинског поступка применом иновација процеса у царинском систему.

У том смислу, имајући у виду предмет истраживања у докторској дисертацији, једна од довољно заокружених и јасних дефиниција иновација процеса би била да “иновације пословних процеса подразумевају увођење нових система и примену нових метода у циљу побољшања пословних перформанси организације. Типични циљеви који се желе постићи у сврхе побољшања једне организације су снижење трошкова, скраћивање времена извршења процеса као и смањење стопе грешака, али и постизање конкурентске предности кроз иновације” (Dumas et al., 2018, стр. 2).

Научни циљ истраживања је да се у области унапређења царинског система дефинише нови приступ (оквир) за управљање иновацијама процеса уз примену савремених приступа и метода (на основу студије случаја Републике Србије).

Општи циљ истраживања је да се дефинисани приступ за управљање иновацијама процеса може адаптирати и у царинском систему у циљу унапређења царинског поступака кретања робе у транзиту, што ће резултирати повећаном задовољењу корисничких потреба снижавањем трошкова и скраћивањем времена реализације процеса.

Почетна листа библиографских извора која ће се користити приликом израде докторске дисертације:

- [1] Aho, E.: *Creating an innovative Europe*, - EU Commission, Brussels, 2006. URL: https://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/aho_report.pdf
- [2] Akiike, A.: *Where is Abernathy and Utterback Model*, - Annals of Business Administrative Science, Vol 12, 2013, pp. 225-232.
- [3] Albjørn, J. S., Hang, A.: *Business Process Optimization*, - Academica, Denmark, 2010.
- [4] Andersen, B.: *Business Process Improvement Toolbox*, - Milwaukee, American Society for Quality, Wisconsin, 2007.
- [5] Bakaeva, O.: *New approaches to the organization of customs clearance and customs control: pros and cons*, - Business and Law, Vol. 2, 2010, pp. 118-120, in: Salimonenko, E.N., Stepanov, E.A.: *Business-process modeling of basic customs procedure in EAEU*, - Procedia-Social and Behavioral Sciences, Vol 238, 2018, pp. 53-62.
- [6] Baporikar, N.: *Drivers of Innovation, Chapter 14*, - Research Gate, 2014, pp. 250-270, doi: 10.4018/978-1-4666-6457-9.ch014
- [7] Bashara, S., Mehta, K.: *What is innovation and why? Your perspective from resource constrained environments*, - Technovation, Vol 52, No 53, 2016, pp. 4-17.
- [8] Beretta, M.: *Idea Selection in Web-Enabled Ideation Systems*, - J Prod Innov Manag, Vol 36, No 1, 2019, pp. 5-23, doi: 10.1111/jpim.12439
- [9] Blindenbach-Drissen, F., Van Den Ende, J.: *Innovation in project-based firms: the context dependency of success factors*, - Research Policy, Vol 35, 2006, pp. 545-561, doi: <http://dx.doi.org/10.1016/jbbr.2001.0303>
- [10] Bludova, S. N.: *The role of customs authorities in foreign trade facilities*, - Uchenye zapiski, Vol 1, 2007, pp. 124-129, in: Salimonenko, E.N., Stepanov, E.A.: *Business-process modeling of basic customs procedure in EAEU*, - Procedia-Social and Behavioral Sciences, Vol 238, 2018, pp. 53-62.
- [11] Bygstad, B., Lanestedt, G.: *ICT based service innovation – A challenge for project management*, - International Journal of Project Management, Vol 27, No 3, 2009, pp. 234-242.

- [12] Chesbrough, H.: *Open innovation: A new Paradigm for understanding industrial innovation*, in: Chesbrough, H., Vanhaverbeke, W., West, J.: *Open Innovation: Researching a New Paradigm* (Eds.), - Oxford University Press, Oxford, UK, 2000, pp. 1-12.
- [13] Cooper, R. G.: *Winning at New Products – Creating Value Through Innovation*, 4th ed, - Basic Book, New York, 2011.
- [14] Costello, T., Prohaska, B.: *Innovation*, - IT Professional, Vol 15, No 3, 2013, pp. 62-64, in: Stemberg, A.: *What do people associate with innovation and why?*, - Working paper, 2016. URL:<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1057358/FULLTEXT01.pdf>
- [15] D’Alvano, L., Higaldo, A.: *Innovation management technologies and development degree of innovation process in service organizations*, - R&D Management, Vol 42, No 1, 2012, pp. 60-70.
- [16] Davenport, T.H.: *Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology*, - Harvard Business School Press, 1993.
- [17] Davila, T., Epstein, M.J., Shelton, R.D.: *Making Innovation Work: How to manage It, Measure It and Profit from It*, - FT Press, 2012.
- [18] Dawson, P.: *Organizational Change: A Procedural Approach*, - Paul Chapman Publishing, London, 2004.
- [19] De Felice, F., Petrillo, A., Zomparelli, F.: *Design and control of logistics processes in an Italian company: Opportunities and challenges based on industry 4.0 principles*, - Summerschool “Francesco Turco”, Napoli, 2016.
- [20] Dechaume, J., Venturelli, W.: *Gestion des procédures douanières: La douan: théorie et pratique*, - Le Genie des Glaciers, Chambéry, 2014.
- [21] Drucker, P.: *Empirical studies of innovation activity*, in: *Handbook of the Economics of Innovation and Economical Changes*, - Paul Stoneman, ed., Blackwell, Cambridge, 2013.
- [22] Dumas, M., La Rosa, M., Medling, J., Reijers, H.A.: *Fundamentals of Business Process Management*, - Springer, 2018.
- [23] EBRD: *Drivers of Innovation*, - Chapter 3. Transition Report, 2014.
- [24] European Commission: *The Smart Guide to Service Innovation. How to better capitalize on service innovation for regional structural change and industrial modernization*, - Directorate-General for Enterprise and Industry, Brussels, 2012.
- [25] Fillipov, S., Moi, H.: *Innovation Project Management: A research Agenda*, - Journal of Innovation and Sustainability, 2010.
- [26] Fleischman, A., Schmidt, W., Stary, C.: *Subject – Oriented Business Process Management*, - Springer, Berlin, 2012.
- [27] Forés, B., Camisón, C.: *Does incremental and radical innovation performance depend on different types of knowledge accumulation capabilities and organizational size?*, - Journal of Business Research, Vol 69, No 2, 2016, pp. 831-848.
- [28] Forsman, H., Temel, S.: *Measuring for Innovation*, in: eds, Gupta, P., Trusco, B.: *Global Innovation Science Handbook*, - McGraw-Hill, New York, 2014.
- [29] Franceschini, F., Galetto, M., Maisano, D.: *Management by measurement – Designing key indicators and performance measurement systems*, - Springer, Berlin Heidelberg, 2007.
- [30] Frishammar, J., Lichtenthaler, U., Richtné, A.: *Managing process development: key issues and dimensions in the front end*, - R & D Management, Vol 43, No 3, 2015 pp. 213-226.
- [31] Ginsberg, A., Abrahamson, E.: *Champions of Change and Strategic Shifts: The Role of Internal and External Change Advocates*, - Journal of Management Studies, Vol 29, No 2,

- 1991, pp. 173-190, in: Nikolova, N.: *The Client-Consultant Relationship in Professional Business Service Firms*, - Springer-Gabler, 2019.
- [32] Greco, M., Grimaldi, M.: *Open innovation actions and innovation performance: A literature review of European empirical evidence*, - European Journal of Innovation and Management, Vol 18, No 2, 2015, pp. 150-171, doi: 10.11801/EJIM-07-2013-0074
- [33] Hammer, M.: *Reengineering Work: Don't Automate, Obligate*, - Harvard Business Review, Vol 68, No 4, 1990, pp.104-112.
- [34] Hidalgo, A., D'Alvino, L.: *Service innovation: Inward and outward related activities and cooperation mode*, - Journal of Business Research, Vol 67, No 5, 2014, pp. 698-703.
- [35] Jacka, M. J., Keller, P. J.: *Business Process Mapping, Improving customer satisfaction*, Hoboken, - John Wiley & Sons, Inc, New Jersey, 2009.
- [36] Jovanović, P.: *Upravljanje projektom*, - FON, Beograd, 2006.
- [37] Kogabayev, T., Maziliauskas, A.: *The definition and classification of innovation*, - Holistica, Vol 8, No 1, 2017, pp. 59-72, doi: 10.1515/hjbpa-2017-0005
- [38] Lacko, V.: *Primjena carinskih dokumenata kod uvoza, izvoza i provoza robe*, Završni rad br. 371/TGL/2018, - Sveučilište Sjever, 2018.
- [39] Laguna, M., Marklung, J.: *Business process modeling, simulation, and design*, - Upper Saddle River.
- [40] Lee, S. M., Hwang, T., Choi, D.: *Open innovation in the public sector of leading countries*, - Management Decision, Vol 50, 2012, pp. 147-162.
- [41] Lercher, H.: *Big Picture the Innovation Model*, 2017, URL - SSRN: [file:///C:/Users/User/Downloads/SSRN-id2965373%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/SSRN-id2965373%20(1).pdf)
- [42] Levi Jakšić et al.: *Sustainable Technology Entrepreneurship and Development – The Case of Serbia*, - Management – Journal for Theory and Practice Management, Vol 70, Beograd: FON, 2014, doi:10.7595/management.fon.2014.0004
- [43] Lin, F.-R., Yang, M.-C., Pai, J.-H.: *A generic structure for business process modeling*, - Business Process Management Journal, 2002, pp. 19-41.
- [44] Lindsay, A., Downs, D. D., Lunn, K.: *Business Process – attempts to find a definition*, - Information and Software Technology, 2003, pp. 19-41.
- [45] LogistikCM.NCTS: *Izmene u načinu podnošenje NCTS deklaracije*, 2015, URL: <http://digitalsolutions.rs/wp-content/support/LogistikCM.NCTS.IzmeneKodPodnosenja.27.08.2015.pdf>
- [46] Mergel, I.: *Opening Government: Designing Open Innovation Processes to Collaborate with External Problem Solvers*, - Social Science Computer Review, 2014, pp. 1-15.
- [47] Milewski, S. K., Fernandes, K.J., Mount, P.M.: *Exploring technological process innovation from a lifecycle perspective*, - International Journal of Operations and Production Management, Vol 35, No 9, 2015, pp. 1312-1331.
- [48] Milutinović, R., Stošić, B.: *Key Elements of Innovation Project Management in Services*, - Journal of Theory and Practice- Management, 2013.
- [49] Milutinović, R., Stošić, B.: *Lean pristup u razvoju novog proizvoda*, Zbornik radova, XI skup privrednika i naučnika SPIN'17 „Štedljivo (LEAN) upravljanje resursima u privredi Republike Srbije“, Beograd, Srbija, 9-10 novembar, 2017.
- [50] Möldner, A.M., Garya-Ryers, J.A., Kumar, V.: *Exploring lean manufacturing practices influence on process innovation performance*, - Journal of Business Research, Vol 106, 2018, pp. 233-249.

- [51] Mukherjee, M.: *Business Process Analysis Methodology*, - International Journal of Advanced Engineering and Management, Vol 2, No 5, 2017, pp. 113-117.
- [52] Müller, S.D., Møller, E., Nygaard, Th.: *IT enabled Process Innovation: A Literature Review*, - ACMCIS 2012, Proceedings, Paper 4, Jyly 29, 2012.
- [53] Nicoletti, B.: *Optimizing Innovation with the Lean and Digitize Innovation Process*, - Technology Innovation Management Review, Vol 5, No 3, 2015, pp. 29-38.
- [54] O'Sullivan, D., Dooley, L.: *Applying innovation*, - Sage Publications Inc., Thousand Oaks, 2009.
- [55] Obal, M.: *What drives post-adoption usage? Investigating negative and positive antecedents of disruptive technology continuous adoption intentions*, - Industrial Marketing Management, Vol 63, 2017, pp. 42-52.
- [56] OECD, Eurostat: *Oslo Manual – Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data*. Joint Publication, 3rd Edition, - Paris, 2005.
- [57] OECD, Eurostat: *Oslo Manual – Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation*, - Joint Publication, 4th Edition, - Paris, 2018.
- [58] Parida, V., Patel, P.C., Frishammar, J., Wincent, J.: *Managing the front-end phase of process innovation under conditions of high uncertainty*, - Quality & Quantity, Vol 51, No. 2019, 2016, pp. 1-18.
- [59] Petrillo, A., De Felice, F., Cioffi, R., Zomparelli, F.: *Fourth Industry Revolution: Current Practice, Challenges, and Opportunities*, chapter 1, - INTECH, 2018, doi: <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.72304>
- [60] Petrović, D., Mihić, M., Bjelica, D.: *Ocena projektne izvrsnosti*, Zbornik radova, X Skup privrednika i naučnika SPIN'15 Inovativna rešenja operacionog menadžmenta za revitalizaciju privrede Srbije, Beograd, Srbija, 5-6 novembar 2015.
- [61] Popa, I., Belu, M.G., Paraschiv, D.M., Marinoiu, A.M.: *Best Practices in Customs Procedures*, - Amfiteatru Economic Journal, 2015, ISSN 2247-9104, The Bucharest University of Economic Studies, Vol 17, No 40, 2015, pp. 1095-1107.
- [62] Radeka, K.: *The Mastery of Innovation* - CRC Press, 2013.
- [63] Ringberg, T., Reihlen, M., Rydén, P.: *The technology-mindset innovations: Leading to incremental, radical or revolutionary innovations*, - Industrial Marketing Management, Vol 79, 2019, pp.102-113.
- [64] Rudić, B., Licitar, A., Gržin, E.: *Novi kompjuterizovani provozni postupak u međunarodnom cestovnom prometu*, - Zbornik Veleučilišta u Rijeci, Vol 5, No 1, 2017, pp. 125-144.
- [65] Salimonenko, E. N., Stepanov, E. A.: *Business-process modeling of basic customs procedures in EAEU*, - Procedia Social Behaviour Sciences, Vol 328, 2018, pp. 53-62.
- [66] Salunke, S., Weerawardena, J., McColl-Kenedy, J.R.: *Competing through service innovation: The role of bricolage and entrepreneurship in project-oriented firms*, - Journal of Business Research, Vol 66, No 8, 2012, pp. 1085-1097.
- [67] Schuh, G., Rudolf, S., Koch, J., Reisener, M.: *Analysis of Success Factors in Lean Innovation*, - International Design Conference – Design 2016, Dubrovnik Croatia, 16-19 May, 2016.
- [68] Schumpeter, J.A.: *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credits, Interest, and the Business Cycle*, - Transaction Publishers, Piscataway, London, UK, 1934.

- [69] Sgroi, Jr. A.: *The Innovative Lean Enterprise: Using the Principles of Lean to Create and Deliver Innovation to Customers*, - CRC Press, 2014, in: Sgroi, Jr. A.: *The Innovative Lean Machine: Synchronizing People, Breeding, and Strategy to Win in the Market*, - CRC Press, 2015.
- [70] Slović, D.: *Proučavanje rada i KAIZEN u LIN okruženju*, Zbornik radova, XI skup privrednika i naučnika SPIN'17 „Štedljivo (LEAN) upravljanje resursima u privredi Republike Srbije“, Beograd, Srbija, 9-10 novembar, 2017.
- [71] Stošić, B., et al.: *Risk identification in product innovation projects: new perspectives and lessons learned*, - Technology Analysis & Strategic Management, Print version: Routledge, Vol 29, No 2, 2017.
- [72] Stošić, B., Milutinović, R.: *Key Issues to Improve Innovation Projects Excellence*, in: *Key issues for Management of Innovation Projects*, - InTech, 2014, pp. 25-43, ISBN 978-953-51-3468-8.
- [73] Stošić, B., Milutinović, R.: *Possibilities of Opening up the Stage-Gate Model*, - Revista Romana de Statistica. Romanian Statistical Review, National Institute of Statistics, Romania, EISSN: 1844-7694, 2014, pp. 41-53.
- [74] Stošić, B.: *Menadžment inovacija Inovacioni projekti, modeli i metodi*, - Beograd: Fakultet organizacionih nauka, 2013.
- [75] Swab, K.: *The forth industrial revolution*, - Penguin, UK, 2017.
- [76] Todorović, T.: *Carinsko poslovanje*, - Želind, Beograd, 2007.
- [77] Tomašević, I.: *Izrada liste prioriternih, kritičnih i ključnih procesa*, - FON, Beograd, 2016, URL: http://imi.fon.bg.ac.rs/upravljanje-procesima/wp-content/uploads/sites/17/05a-Lista-PKK_2016.pdf
- [78] Tønessen, T.: *Managing Process Innovation through Exploitation and Exploration – A Study of Combining TQM in the Norwegian Industry*, - Gabler, Verlag, 2014.
- [79] Torsten, R., Reihlen, M., Rydén, P.: *The technology – mindset interactions: Leading to incremental, radical, or revolutionary innovations*, - Industrial Marketing Management, 2018.
- [80] Trott, P.: *Innovation Management and New Product Development*, 6th ed. - Pearson, 2017.
- [81] Vujačić, V.: *Carinske procedure i elektronski tranzitni dokumenti*, 2008, URL: <https://www.subotica.info/sites/default/files/documents/standard/2007/04/11/46477/654.pdf>
- [82] Wolfgang, H-M., Harden, K.: *The New Enterprise Customs Law*, - World Customs Journal, Vol 10, No 1, 2016, pp. 1-14.
- [83] Yakovleva, A.: *Methodical aspects of project techniques selection for innovation project management*, - International Journal of Innovation, Vol 2, No 1, 2014, pp. 18-31.

У наставку следи оквирна листа релевантних законских одредби које ће се користити приликом израде докторске дисертације:

1. Царински закон („Сл. гласник РС”, бр. 18/2010, 111/2012, 29/2015, 108/2016), Део први – ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ. Доступно на: <http://www.carina.rs/lat/Zakoni%20latinicaa/Carinskizakon-lat.pdf>
2. DG TAXUD: file:///C:/Users/User/Downloads/ddnta-appendix_q2-v1800-en-sfa.pdf

3. EU1 (n.d.). Размена порука између привредних субјеката и NCTS (Новог компјутеризованог система). Доступно на: http://www.carina.rs/cyr/NCTS_Dokumenti/NCTS_TraderMessageExchanges-v1.pdf
4. EUR-lex – Decision No. 1/2016 of the EU/EFTA Joint Committee on Common Transit of 28 April 2016 amending the Convention of 20 May 1987 on a common transit procedure (2016/858). Доступно на: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.142.01.0025.01.ENG
5. Одлука бр.70/2008/ЕК Европског парламента и Савета од 15. јануара 2008., којом се успоставља беспасирно окружење за царину и трговину - ОЈ 2008. Доступно на: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:023:0021:0026:en:PDF>
6. The European Free Trade Association (EFTA). Доступно на: <https://efta.org/>
7. Управа царина (2015). Обавештење за полагање обезбеђења у транзитном поступку. Доступно на: <http://www.carina.rs/lat/Zakoni%20latinicaa/Objasnjenje%20za%20obezbedjenje%20u%20tranzitu%20%20lat.pdf>
8. Уредба (ЕЗ) бр. 450/2008 Европског парламента и Савета од 23. априла 2008. године (О царинском закону заједнице и модернизације царинског закона). Доступно на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=celex%3A32008R0450>
9. Закон о иновационој делатности, („Сл. гласник РС”, бр. 110/2005 и 18/2010). Доступно на: http://www.tf.ni.ac.rs/images/site/fakultet/akta/zakon_o_inovacionoj_delatnosti.pdf
10. Закон о потврђивању Конвенције о заједничком транзитном поступку („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 13/15). Доступно на: <http://www.propisi.com/jun-2015.html>
11. Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и продруживању између Европске заједнице и њихових држава са једне, и Републике Србије, са друге стране и Закон о потврђивању прелазног Споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне, и Републике Србије, са друге стране, („Сл. гласник РС”, бр. 83/08). Доступно на: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_potvrdjivanju_prelaznog_sporazuma_o_trgovini_i_trgovinskim_pitanjima_izmedju_evropske_zajednice.html

3. ПОЛАЗНЕ ХИПОТЕЗЕ

На основу анализе доступне литературе и постављеног проблема и предмета истраживања, може се поставити општа хипотеза као и посебне хипотезе докторске дисертације.

Основна хипотеза која ће бити тестирана у раду гласи:

Могућа је примена иновација процеса у циљу унапређења царинског поступка кретања робе у транзиту.

На основу дефинисаног предмета истраживања и основне хипотезе у раду, може се издвојити неколико **посебних хипотеза**:

- X₁. На основу истраживања, дефинисаће се приступ за управљање иновацијама процеса који се може применити и у царинском систему
- X₂. Дефинисаће приступа за управљање иновацијама процеса применом савремених метода и принципа ће, поред континуалног преиспитивања процеса, имати утицај на оздрављење царинског система кроз имплементацију напредних ИТ решења
- X₃. Предложени приступ за управљање иновацијама процеса ће утицати на побољшање царинског поступка, кроз унапређење оперативних и стратешких перформанси, и самим тим омогућити усаглашавање са ЕУ стандардима из ове области
- X₄. Предложени приступ за управљање иновацијама ће кроз побољшање царинског система утицати и на интегрисано оперативно управљање у царини, као и на унапређење пословног окружења предузећима која су директни и индиректни учесници у царинском поступку.

4. НАУЧНЕ МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Поред метода и техника управљања иновацијама и иновационим пројектима, основни метод истраживања у дисертацији је проучавање, анализа и систематизација доступне литературе и свих расположивих емпиријских података из области унапређења царинског поступка применом иновација процеса у царинској служби Републике Србије. Такође, као метод истраживања користиће се и претраживање база података и интернет ресурса. Анализа свих примарних и секундарних података вршиће се одговарајућим методолошким приступима, статистичком обрадом, применом различитих мера пословних и иновационих перформанси - пре свега, применом кључних индикатора перформанси (енг. *Key Performance Indicators* (KPIs)). Методологијом научног рада анализираће се теоријске основе иновација процеса.

У експерименталном делу рада ће, одговарајућим методама обраде, као и статистичком обрадом прикупљених података, бити извршена анализа и евалуација утицаја стандардизације процеса на побољшање царинског поступка. Метод студије случаја биће коришћен за израду студије случаја, док ће се методе анализе и компарације користити за анализу података о постојећим моделима унапређења процеса и управљања процесима и пројектима у царинском поступку. На основу критичке анализе постојећих резултата, метода дедукције ће се користити за уочавање кључних проблема за које постојећи приступи не нуде одговарајућа решења.

Резултати истраживања биће приказани текстуално, описно и кроз дијаграме, слике, процесне мапе и табеле са упоредним резултатима. Истраживање ће бити мултидисциплинарно и обухватиће управљање иновацијама и иновационим пројектима, управљање пројектима, управљање процесима, методе из области примене информационих технологија и софтверске подршке, статистике, методологије и др.

5. ОЧЕКИВАНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

Основни очекивани допринос докторске дисертације је у области управљања иновацијама и иновацијама процеса у царинском систему на основу студије случаја царинске службе Републике Србије. Научни допринос истраживања докторске дисертације ће резултирати из

чињенице да је реч о значајној, актуелној и необрађеној области, а то је управљање иновацијама процеса у царинском систему, којој до сада у академској заједници није била посвећена довољна пажња.

У теоријско-методолошком смислу, најзначајнији допринос овог рада су презентирани истраживања кроз метод студије случаја и утврђени истраживачки резултати у функцији даљег разматрања релевантне области. Истраживање спроведено у раду, које је значајно у области управљања иновацијама процеса и иновационим пројектима у царинском систему, представљаће теоријско-методолошки допринос побољшању квалитета и ефикасности царинског поступка применом иновација процеса. Теоријско-методолошка сазнања о примени иновација процеса у царинском систему заједно са резултатима емпиријског истраживања, доприносе формирању конкретних препорука за унапређење перформанси применом иновација процеса у циљу испуњења корисничких захтева.

Према томе, главни очекивани научни резултати истраживања у докторској дисертацији су:

- Унапређење разумевања значаја примене иновација процеса (као једног од типова иновација дефинисаних у научно-стручној литератури, као и разумевање концептуалног оквира и стандарда, пре свега *Oslo Manual*-а, 2018 и 2005), услед недовољне заступљености у научној литератури
- Ширење и продубљивање сазнања о иновацијама процеса уз примену савремених метода и приступа, због недовољне заступљености у научним истраживањима
- Генерисање нових увида кроз предложено решење спровођења иновација процеса увођењем нових софтверских решења
- Предлагање оквира за управљање иновацијама и иновацијама процеса, као и иновационим пројектима у савременим организацијама сложене организационе структуре и оквира за унапређење система који представљају државне органе.

Финални резултат истраживања ће, поред осталог, имати и посебан апликативни и стручни допринос кроз дефинисање приступа за управљање иновацијама процеса који ће моћи да се примењује и у царинском систему, као предложено решење за идентификоване проблеме. Дефинисани приступ ће се, превасходно, фокусирати на задовољење корисничких захтева и потреба уз примену савремених метода, техника и принципа, нпр. лин, односно елиминисањем активности које не додају вредност. У истраживању се, такође, истиче значај умрежавања свих учесника у поступку, пре свега крајњих корисника, кроз формирање система унапређења перформанси процеса у функцији задовољења корисничких потреба.

Сазнања која ће бити добијена анализом процеса у царинском систему, заједно са резултатима емпиријског истраживања кроз студију случаја Републике Србије, ће представљати основу за формирање конкретних препорука за унапређење перформанси применом иновација процеса у циљу задовољења корисничких потреба. У теоријско-методолошком, као и у апликативном смислу, презентирани истраживања кроз студију случаја и утврђени истраживачки резултати су у функцији иновацијама у иновационим организацијама у смислу обављања иновационих делатности („Сл. гласник РС”, бр. 110-05, 18-10 и 55-13). Добијени закључци у оквиру истраживања су од изузетног значаја у спровођењу иновационе политике организација које представљају државне органе и свих осталих иновационих организација са сложенем организационом структуром.

6. ПЛАН ИСТРАЖИВАЊА И СТРУКТУРА РАДА

План истраживања у дисертацији се оквирно састоји из следећих фаза:

Фаза 1. Прикупљање информација, анализа и систематизација научних резултата из области унапређења процеса у царинском систему (прикупљање научне, стручне литературе и прикупљање података анкетом и интервјуом са корисницима процеса, тј. система и експертима из праксе у вези):

- Управљања процесима у систему
- Управљања пројектима увођења нових софтверских решења
- Оријентисаности ка процесима при увођењу нових софтверских решења
- Унапређења система (процеса)
- Фокусирања на кориснике приликом унапређења система (процеса).

Фаза 2. Анализа и компарација, систематизација и синтеза сазнања на основу резултата досадашњих истраживања кроз увид у доступну литературу и критички осврт на досадашње резултате истраживања у области утицаја стандардизације царинског поступка кроз аутоматизацију и интегрисање процеса у царинском систему кроз студију случаја. Утврђивање и анализа примене савремених метода, техника и приступа у унапређењу процеса у царинском систему кроз студију случаја. Систематизација и анализа процеса и дефинисање кључних индикатора перформанси (процеса) ради анализе процеса у царинском поступку.

Фаза 3. Дефинисање приступа за управљање иновацијама процеса.

Фаза 4. Верификација предложеног приступа и усклађивање хипотеза.

Фаза 5. Закључак.

У наставку је дата оквирна структура докторске дисертације:

1. Увод
 - 1.1. Дефинисање предмета истраживања
 - 1.2. Циљеви истраживања
 - 1.3. Полазне хипотезе
 - 1.4. Методе истраживања
 - 1.5. Структура и организација рада
2. Преглед концепата управљања иновацијама процеса
 - 2.1. Класификација иновација и концептуални оквир иновација процеса
 - 2.2. Појмовно одређење процеса
 - 2.3. Класификација процеса
 - 2.4. Управљање оријентисано ка процесима
 - 2.5. Модели иновација
 - 2.6. Иновације у јавном сектору
 - 2.7. Методе, технике и приступи у иновацијама процеса
 - 2.7.1. Информационе технологије (ИТ) као средство омогућавања иновација процеса
 - 2.7.2. *Lean* иновације

3. Стандардизација процеса у царинском поступку
 - 3.1. Царински поступци
 - 3.2. Царински транзитни поступак
 - 3.2.1. Конвенција о заједничком транзиту
 - 3.2.2. Пројекат Новог компјутеризованог транзитног система - *NCTS*
 - 3.2.3. Пројектна организација и фазе реализације *NCTS* пројекта
 - 3.2.4. Модел поруке и систем размене порука у оквиру *NCTS*
 - 3.2.5. Поједностављење транзитног поступка
 - 3.3. Формалности у отпремној царинарници
 - 3.3.1. Подношење царинске транзитне декларације
 - 3.3.2. Пријем робе
 - 3.3.3. Полагање обезбеђења у транзитном поступку
 - 3.4. Формалности у току пута
 - 3.4.1. Царински поступци у транзитним царинарницама
 - 3.4.2. Сарадња и комуникација са корисницима царинског система
 - 3.5. Формалности у одредишној царинарници
 - 3.5.1. Допремање робе
 - 3.5.2. Раздужење гаранције
 - 3.5.3. Окончање транзитног поступка
4. Анализа кључних индикатора перформанси у поступку транзита
 - 4.1. KPI_1 - Перформансе (процеса) у царинском транзиту
 - 4.2. KPI_2 - Број транзитних исправа по години
 - 4.3. KPI_3 - Просечно измерено време за кретање у транзитном режиму
 - 4.4. KPI_4 - Анализа кључних фактора успеха
 - 4.5. KPI_5 - Анализа активности које не додају вредност
 - 4.6. KPI_6 - Извоз од стране националних привредних субјеката у суседне земље
5. Дефинисање кључних елемената и смерница на основу уочених проблема
 - 5.1. Развој приступа за управљање иновацијама процеса
 - 5.2. Анализа резултата
6. Закључак
 - 6.1. Научни и стручни доприноси
 - 6.2. Правци будућих истраживања
7. Литература

7. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу образложења теме докторске дисертације, Комисија закључује да кандидат Сања Далтон испуњава све формалне услове и поседује све квалификације за израду докторске дисертације. Према мишљењу Комисије, предложена тема докторске дисертације, под називом „**Унапређење царинског поступка применом иновација процеса**“ по предмету истраживања, циљевима и методологији има научну заснованост, одговара нивоу докторске дисертације и спада у научно подручје које се развија на Факултету организационих наука. Предложена тема представља значајну област истраживања са теоријског и практичног становишта.

На основу свега наведеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета организационих наука, да кандидату Сањи Далтон одобри израду докторске дисертације под насловом „**Унапређење царинског поступка применом иновација процеса** “ и за ментора именује **др Биљану Стошић**, редовног професора Универзитета у Београду, Факултет организационих наука.

Београд ____ 03. 2001.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

др Биљана Стошић, редовни професор
Факултета организационих наука,
Универзитета у Београду

др Маја Леви Јакшић, редовни професор
Факултета организационих наука,
Универзитета у Београду

др Дејан Петровић, редовни професор
Факултета организационих наука,
Универзитета у Београду

др Драгослав Словић, редовни професор
Факултета организационих наука,
Универзитета у Београду

др Небојша Бојовић, редовни професор
Саобраћајног факултета,
Универзитета у Београду